

**POMORSKA
SZKOŁA WYŻSZA**

**ZARZĄDZANIE KULTURĄ FIZYCZNĄ, ZDROWIEM
I BEZPIECZEŃSTWEM**

Współczesne wybrane aspekty

MANAGEMENT OF PHYSICAL CULTURE, HEALTH AND SAFETY,

Contemporary selected aspects

BEZPIECZEŃSTWO NAD WODĄ W OPINII OBOZOWICZÓW W SEZONIE LETNIM W 2020 ROKU

SAFETY OVER WATER IN THE OPINION OF CAMPERS IN THE SUMMER SEASON IN 2020

Mateusz Wirkus¹, Dariusz Skalski¹, Michał Tuz², Dawid Czarnecki¹, Natalia Semenova³

¹*Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu im. Jędrzeja Śniadeckiego w Gdańsku, Wydział Kultury Fizycznej, Zakład Pływania i Ratownictwa Wodnego, Polska*

²*Akademia Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte w Gdyni, Wydział Dowodzenia i Operacji Morskich, Polska*

³*Lwowski Państwowy Uniwersytet Kultury Fizycznej im. Iwana Boberskiego w Lwowie, Ukraina*

Kluczowe słowa: bezpieczeństwo, wypoczynek nad wodą, ratownik wodny, sezon letni, kąpieliska strzeżone, obóz sportowy.

Key words: safety, rest by the water, lifeguard, summer season, guarded bathing areas, sports camp.

Streszczenie

Bezpieczeństwo to jedno z praw człowieka. Dotyczy jego bytu i sposobności jego działania w określonym świecie. Badając bezpieczeństwo, sprawdzamy również jego zagrożenia, które mogą zagrażać stabilności i trwałości wartościowych zasad. Towarzyszą człowiekowi od samego początku istnienia. Przyczyną zazwyczaj jest działalność człowieka. Podstawową wartością jest zdrowie. Dużą popularnością przez ostatnie lata jest spędzanie czasu wolnego nad akwenami. Człowiek szuka różnych metod i sposobów by zregenerować siły, by odpocząć fizycznie i psychicznie od pracy, trosk codziennego życia. Bezpieczeństwo nad wodą to jedna z ważniejszych rzeczy podczas spędzania czasu wolnego. Polityka państwa gwarantuje prawo do respektowania bezpieczeństwa zdrowotnego. Bezpieczeństwo wodne to szeroka wiedza z zakresu użytkowania obszarów wodnych z uwzględnieniem najważniejszych zasad bezpieczeństwa. *Powstaje coraz więcej miejsc przeznaczonych do kąpeli, by zapewnić bezpieczeństwo.* Są one starannie przygotowane, zbadane i oznakowane. Powstają w tych miejscach regulaminy, które są respektowane przez ratowników wodnych. To okres wakacji, gdzie organizowane są wczasy, kolonie, obozy. Istnieją różnorodne takie oferty aktywnego wypoczynku dla dzieci i młodzieży. Głównym zadaniem realizowanym podczas obozu czy kolonii to rozwój zdrowotności dzieci i młodzieży. Przebywanie na świeżym powietrzu korzystnie wpływa na samopoczucie, kształtowanie zdrowego stylu życia. W świetle przeprowadzonych badań stwierdzono, iż w opinii obozowiczów zachowano bezpieczeństwo nad wodą w sezonie letnim 2020r. Przeprowadzone badania dały możliwość realizację wszystkich założonych celów badawczych. Na ich podstawie można stwierdzić, że w opinii obozowiczów podczas obozu na poczucie bezpieczeństwa wpływa w bardzo dużej mierze wybieranie do pływania kąpielisk strzeżonych, obecność ratownika wodnego.

Security is one of the human rights. It concerns his being and the possibility of his action in a certain world. When examining security, we also check its threats that may threaten the stability and durability of valuable rules. They accompany man from the very beginning. The cause is usually human activity. Health is the basic value. Spending free time by the water bodies has been very popular in recent years. A person is looking for various methods and ways to regenerate, to rest physically and mentally from work and the cares of everyday life. Safety on the water is one of the most important things when spending your free time. State policy guarantees the right to respect health safety. Water safety is a broad knowledge of the use of water areas, taking into account the most important safety rules. More and more places for bathing are being created to ensure safety. They are carefully prepared, examined and labeled. Regulations are created in these places that are respected by lifeguards. This is the period of summer holidays, where holidays, summer camps and camps are organized. There are various such offers of active recreation for children and adolescents. The main task carried out during the camp or colony is the development of the health of children and adolescents. Staying in the fresh air has a positive effect on well-being and shaping a healthy lifestyle. In the light of the research carried out, it was found that, in the opinion of the campers, safety over the water was maintained in the 2020 summer season. The conducted research made it possible to achieve all the assumed research goals. On their basis, it can be concluded that, in the opinion of the campers, the sense of security is largely influenced by the choice of guarded bathing areas for swimming and the presence of a lifeguard.

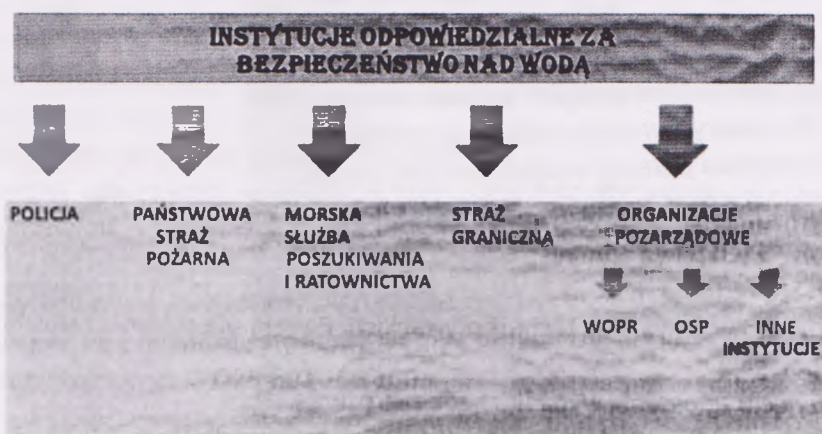
Wstęp

Człowiek jako istota pragnie swojego bezpieczeństwa. Chce dążyć do kreowania takiego stanu, by czuć się bezpiecznie. Poznać spektrum zagrożeń wynikających z jego kontaktu z otaczającym go środowiskiem. Tworzy przestrzeń życia i rozwoju. Bezpieczeństwo dla człowieka jest wartością i najważniejszym celem. Zapewnienie ochrony tożsamości, bezpiecznego rozwoju, dążenia do poprawy stanu życia. Należy o nie zabiegać i dbać. Woda może być zagrożeniem. Obudzenie wyobraźni i przestrzeganie zasad bezpiecznego spędzania czasu nad wodą i w wodzie może zmniejszyć liczbę utonięć i przykrych doświadczeń. Szczególnie latem częściej spędzamy czas nad wodą. To okres wakacji, gdzie organizowane są wczasy, kolonie, obozy. Co roku przybywa różnorodnych propozycji spędzania czasu wolnego. Przeprowadzono ankietę wśród obozowiczów na temat bezpieczeństwa nad wodą. Została ona przeprowadzona w sezonie letnim 2020 roku na terenie kąpieliska Kortowo w Olsztynie. Polega na samodzielnym wypełnieniu kwestionariusza ankiety. Przeprowadzono ankietę anonimowo.

Pojęcie bezpieczeństwa

Bezpieczeństwo to komfort psychiczny, który daje poczucie pewności. Naczelna potrzeba człowieka. Pewność, że nic nie zagraża naszemu życiu lub zdrowiu (Grobler, 2008). Bezpieczeństwo dotyczy problemu społecznego

funkcjonowania człowieka i organizacji przez niego tworzonych w określonym środowisku działania (Jakubczak, Flis, 2006). Bezpieczeństwo to stan, który daje poczucie pewności i gwarancje jego zachowania oraz szanse na doskonałość. Jest to jedna z podstawowych potrzeb człowieka. Odznacza się brakiem ryzyka utraty czegoś dla człowieka szczególnie cennego – życia, zdrowia, pracy, szacunku, uczuć, dóbr materialnych i dóbr niematerialnych. (Znamierowski, 1988, s. 80, 83) Człowiek chroni swe dobra przed niebezpieczeństwem, gdy stwarza swym działaniem taki stan rzeczy, że albo zgoła nie może zniszczyć tego dobra żadne działanie szkodliwe czy wręcz rozmyślnie nieprzyjemne albo że jest to poważnie utrudnione.

Rysunek 1. Instytucje odpowiedzialne za bezpieczeństwo nad wodą.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizowanej literatury Urbanek 2013

Bezpieczeństwo nad wodą

Dużą popularnością przez ostatnie lata jest spędzanie czasu wolnego nad akwenami. Człowiek szuka różnych metod i sposobów by zregenerować siły, by odpocząć fizycznie i psychicznie od pracy, trosk codziennego życia. Bezpieczeństwo nad wodą to jedna z ważniejszych rzeczy podczas spędzania czasu wolnego. Statystyki policyjne wskazują, że główną przyczyną utonień jest spożywanie alkoholu, innych używek, brawura, lekkomyślność oraz lekceważenie obowiązujących przepisów, szczególnie kąpiel na niestrzeżonych kąpieliskach. Woda wydaje się spokojna, ale czyha w niej wiele pułapek i niebezpieczeństw. Pomyślmy zanim zrobimy cokolwiek! Nad wodą należy zawsze zachowywać

zdrowy rozsądek i ostrożność. Należy wypoczywać w miejscach strzeżonych kąpielisk, gdzie bezpieczeństwa pilnują ratownicy wodni. Bezpieczeństwo zależne jest również od warunków atmosferycznych. Należy obserwować odpowiednie flagi, które informują o dozwolonej kąpeli czy jej zakazie. Ratownicy dbają o bezpieczeństwo. Są przygotowani do akcji, które ratują życie i zdrowie. Posiadają odpowiedni sprzęt i umieją z niego korzystać. Korzystanie ze sprzętu wodnego wymaga rozważań i odpowiedzialności. Pływając kajakiem czy rowerem wodnym należy zakładać kamizelkę ratunkową. W nagłych przypadkach korzystamy z numeru ratunkowego straży zajmującej się wypadkami nad wodą (601 100 100). Ratownicy przeprowadzają szereg pogadarek, by zmniejszyć ilość utopień. Ratownik wodny według Ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 350) to osoba uprawniona do prowadzenia ratownictwa wodnego. Organizuje i udziela pomocy osobom, które uległy wypadkowi bądź są narażone na niebezpieczeństwo. Ratownik wodny winien znać przepisy prawne dotyczące pracy na kąpielisku śródlądowym. Charakteryzować się cechami ukierunkowanymi na zasady moralne, gotowość niesienia pomocy osobom potrzebującym. Być wyrozumiałym i cierpliwym. Posiadać dobrą formę psychofizyczną. Współpracować z właściwą administracją państwową i służbami między innymi policją i strażą pożarną. Ratownik wodny posiada rozległą wiedzę i umiejętności z zakresu ratownictwa oraz technik pływackich. Podejmuje starania ratownicze, które polegają na:

- przyjęciu zgłoszenia wypadku bądź zagrożenia,
- dotarciu z odpowiednim sprzętem na miejsce wypadku,
- ewakuacji osób,
- transporcie poszkodowanych z miejsca wypadku do możliwej jednostki medycznej,
- poszukiwaniu osób, które zaginęły na terytorium wodnym.

Obecnie w Polsce występują stopnie państwowe, określone przez Ministra Spraw Wewnętrznych z 2012 roku (Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie szkoleń w ratownictwie wodnym):

- Ratownik wodny,
- Instruktor w zakresie ratownictwa wodnego,
- pies ratowniczy wraz z przewodnikiem.

Wybrane porady z zakresu bezpieczeństwa nad wodą

Chcemy z wypoczynku, z wakacji wracać zdrowi. Chcemy by nasze wspomnienia były naszą pamiątką. Przedstawiamy główne zasady bezpieczeństwa nad wodą:

- Kąpmy się tylko na strzeżonych kąpieliskach.
- Przestrzegajmy zasad obowiązujących na danym kąpielisku.
- Po posiłkach nie wchodźmy do wody, nie pływamy.
- Nie wchodźmy do wody raptownie po opalaniu.
- Zakaz kąpieli po spożyciu alkoholu.
- Starajmy się nie oddalać się zbyt daleko od brzegu.
- Nie znamy dna wody, nie wskakujmy do wody. Skoki „na główkę” grożą kalectwem.
- Nie ignorujmy ostrzeżeń.
- Starajmy się nie zasypiać na materacu.
- Bezpieczne korzystajmy ze sprzętu wodnego.
- Bezpieczniej, gdy do wody wejdiesz w towarzystwie drugiej osoby.
- Nie przeceniajmy własnych możliwości wchodząc do wody.
- Osoby niepełnoletnie: kąpmy się zawsze pod opieką dorosłych.
- Po wyjściu z wody wytrzymajmy się ręcznikiem.
- Opalajmy się z umiarem, stosujmy kremy z filtrami UV.
- Zapamiętaj numer WOPR 601 100 100.

Metodologia badań

Problemem pracy jest zbadanie bezpieczeństwa nad wodą w opinii obozowiczów w sezonie letnim 2020 roku. Dla potrzeb badawczych niniejszej pracy zostały przyjęte trzy pytania badawcze:

Pytanie 1: *Co wpływa na poczucie bezpieczeństwa nad wodą podczas obozu?*

Pytanie 2: *Jaki jest poziom wiedzy obozowiczów na temat bezpieczeństwa nad wodą?*

Pytanie 3: *Czy obecność ratownika na kąpielisku daje poczucie bezpieczeństwa?*

Dla potrzeb niniejszej pracy badawczej zostały przyjęte trzy hipotezy badawcze:

Hipoteza 1:

Wolno wybierać miejsca strzeżone do uprawiania pływania i zażywania kąpieli.

Hipoteza 2:

Korzystający z obiektów przywodnych powinni przestrzegać regulaminu kąpieliska.

Hipoteza 3:

Pływanie po spożyciu alkoholu zwiększa ryzyko utonięcia.

Procedura badawcza to wytyczne określające etapy badań, połączeń metod i technik. W granicach badań powinny znaleźć się informacje na temat metod dalszej analizy materiału badawczego. Zadaniem badań jest zastanowienie się i wywołanie spostrzeżeń u badacza i odbiorcy.

Badania zostały przeprowadzone w okresie letnim 2020 roku, pełniąc funkcję ratownika wodnego w ośrodku Kortowo, w jednym z najpiękniejszych kampusów uniwersyteckich w Polsce. Gospodarzem położonego w południowej części Olsztyna miasteczka jest Uniwersytet Warmińsko - Mazurski. To miejsce, które przyciąga młodzież i osoby dorosłe na liczne obozy sportowe. Próba badawcza składała się ze 100 losowo wytypowanych obozowiczach. W badaniu wzięła udział podobna liczba kobiet i mężczyzn. Byli to uczestnicy obozów sportowych organizowanych w kampusie Kortowo w wieku od 6 do 19 lat. Najliczniejszą grupę stanowili uczniowie szkół średnich i klasy siódmej i ósmej szkoły podstawowej. Najmniej liczną grupą są uczniowie klas I-III. Respondenci pochodzą głównie z rodzin, które mieszkają w domach jednorodzinnych oraz mają dobrą sytuację materialną.

Metoda badań, narzędzia badawcze

W celu zbadania problemu bezpieczeństwa nad wodą i poznania opinii obozowiczów w sezonie letnim 2020r zastosowano następujące narzędzia badawcze:

- autorską ankietę,
- obserwację własną w zakresie zachowania badanych obozowiczów, którzy korzystali z obiektów strzeżonych przez ratowników wodnych.

Jeziro Kortowskie to akwen o powierzchni 90 ha. Drugi co do wielkości w Olsztynie. Nad jeziorem usytuowane jest miasteczko akademickie Kortowo. Posiada obiekty sportowe na najwyższym poziomie. Jezero Kortowskie zasilają leśne potoki oraz struga Kortówka. Linia brzegowa rozciąga się na długość 4,8 km. Od zachodu jest zalesiona. Letnich kąpeli można zażywać na wydzielonym kąpielisku po stronie południowej, na terenie należącym do Uniwersytetu Warmińsko – Mazurskiego. Znajduje się tu również przystań z wypożyczalnią sprzętu wodnego. Głównym celem badań w niniejszej pracy było poznanie opinii obozowiczów na temat bezpieczeństwa nad wodą w sezonie letnim 2020r. Badania oparto na obserwacji własnej oraz autorskiej ankiecie. Wyniki badań

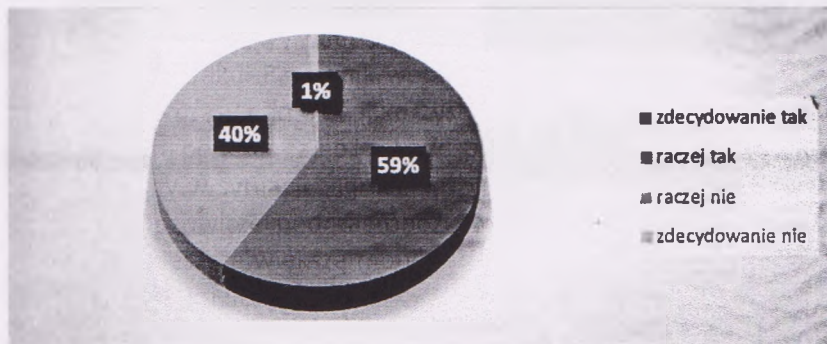
zwolili udzielić odpowiedzi na postawione wcześniej pytania badawcze. Pożyły do oceny stanu wiedzy i umiejętności dotyczącej bezpieczeństwa nad wodą.

Wyniki badań w zakresie obserwacji własnych

W ramach obserwacji własnych sporządzono notatki z przeprowadzonych badań. Przebywanie nad wodą lub w wodzie wiąże się z ryzykiem. Ratownik wodny obserwuje czy obozowiczom nie grozi niebezpieczeństwo. Zaobserwowano, iż osoby przebywające w wodzie, należy upominać, tłumaczyć oraz prosić o rozwagę, by nie wy pływały zbyt daleko brzegu. Nadzoruje kąpiel obozowiczów. Dbą, by na kąpielisku strzeżonym panował ład. Brak uwag ratownika spowodowałyby chaos na wyznaczonym akwenie. Słyszalne byłyby wrzaski i piski, nie byłoby porządku. Ratownik wodny stwarza poczucie bezpieczeństwa podczas spędzania czasu nad wodą, korzystania z kąpieliska strzeżonego. Obozowicze są aktywni podczas zajęć i zabaw sportowych w wodzie. Dostrzeżono, że ratownik wodny w sytuacji zagrożenia życia szybko reaguje na każdy usłyszany sygnał. Obozowicze podczas obozu wysoko ocenili pracę ratowników wodnych co dało jeszcze większą mobilizację do pracy i dbanie o bezpieczeństwo uczestników kąpieli wodnych.

Wyniki badań własnych w zakresie przeprowadzonej ankiety

Pierwsze pytanie ankiety brzmiało: *Czy czujesz się bezpiecznie nad wodą podczas obozu letniego?* Ankietowani mieli możliwość wyboru jednego z spośród czterech odpowiedzi, które brzmiały: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie.

Rysunek 2. Bezpieczeństwo nad wodą podczas obozu letniego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

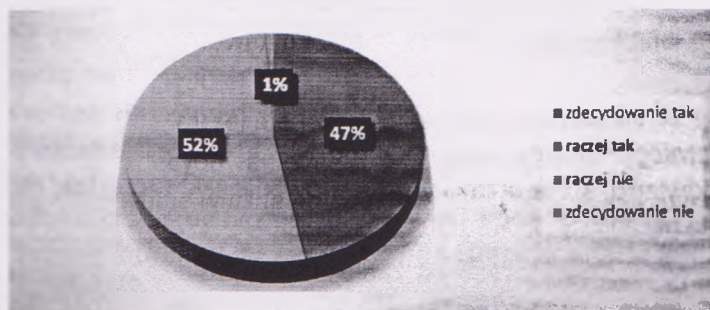
Tabela 1. Bezpieczeństwo nad wodą podczas obozu letniego.

Czy czujesz się bezpiecznie nad wodą podczas obozu letniego w Olsztynie?	Liczba	Procent
zdecydowanie tak	59	59%
raczej tak	40	40%
raczej nie	0	0%
zdecydowanie nie	1	1%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania

Respondenci w 99% stwierdzili, że czują się bezpiecznie nad wodą podczas obozu letniego. 59% osób ankietowanych udzieliło odpowiedzi zdecydowanie tak oraz 40% raczej tak. Tylko 1% ankietowanych odpowiedziało zdecydowanie nie.

Drugie pytanie ankiety brzmiało: *Czy zawsze, gdy jesteś nad wodą czujesz się bezpiecznie?* Respondenci mieli do wyboru jedną z pośród czterech odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie.

Rysunek 3. Ogólne bezpieczeństwo nad wodą.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

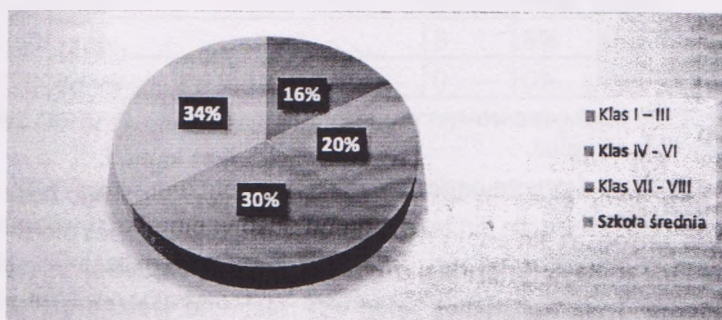
Tabela 2. Ogólne bezpieczeństwo nad wodą.

Czy zawsze, gdy jesteś nad wodą czujesz się bezpiecznie?	Liczba	Procent
zdecydowanie tak	47	47%
raczej tak	52	52%
raczej nie	1	1%
zdecydowanie nie	0	0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania

Pośród 100 respondentów, 99% odpowiedziało, że czuje się bezpiecznie nad wodą, z tego 47% zdecydowanie tak oraz 52% raczej tak. Natomiast 1% ankietowanych udzieliło odpowiedzi raczej nie.

Trzecie pytanie ankiety brzmiało: *Czy jesteś uczniem?* Respondenci mieli do wyboru jedną z spośród czterech odpowiedzi: klas I-III, klas IV-VI, klas VII-VIII, szkoła średnia.

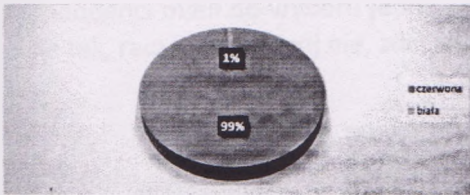
Rysunek 4. Przynależność do klasy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

Czy jesteś uczniem?	Liczba	Procent
Klas I – III	16	16%
Klas IV - VI	20	20%
Klas VII - VIII	30	30%
Szkoła średnia	34	34%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania

Najliczniejszą grupą biorących udział w badaniach to uczniowie szkoły średniej 34% oraz klasy siódmej i ósmej 30%. Uczniowie chodzący do klasy czwartej i piątej stanowią 20%. Najmniejszą grupę są dzieci chodzące do klas I-III to 16% badanych. Pytanie czwarte brzmi: *Jakiego koloru flaga oznacza zakaz kąpieli?* Badani mieli do wyboru jedno z dwóch odpowiedzi: czerwona, biała.

Rysunek 5. Kolor flagi oznaczający zakaz kąpieli.

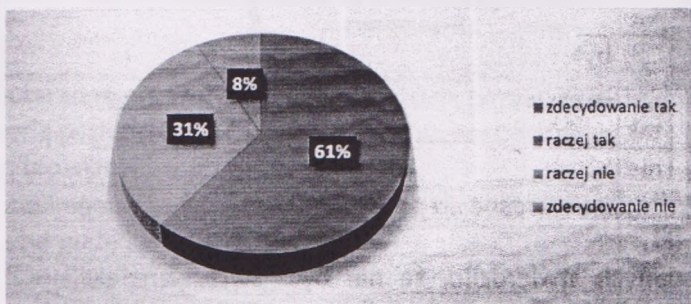
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

Tabela 4. Kolor flagi oznaczający zakaz kąpieli

Jakiego koloru flaga oznacza zakaz kąpieli?	Liczba	Procent
czerwona	98	98%
biała	2	2%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

Osoby badane wiedzą jaki kolor flagi oznacza zakaz kąpieli, 99% ankietowanych odpowiedziało czerwona. 1% badanych odpowiedziało biała. Pytanie piąte było takiej treści: *Czy rozpoznasz osobę tonącą?* Respondenci mieli do wyboru jedną z spośród czterech odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie. Uzyskane wyniki przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 6. Rozpoznanie osoby tonącej.

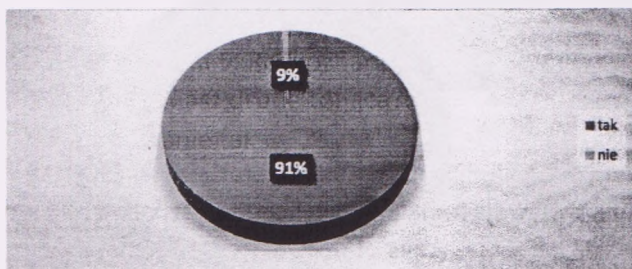
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

Tabela 5. Rozpoznanie osoby tonącej.

Czy rozpoznasz osobę tonącą?	Liczba	Procent
zdecydowanie tak	61	61%
raczej tak	31	31%
raczej nie	8	8%
zdecydowanie nie	0	0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

Ankietowani - 64% rozpozna osobę tonącą, zdecydowanie tak. 31% badanych odpowiedziało raczej tak. 8% ankietowanych raczej nie rozpozna, czy osoba toni, odpowiedzieli raczej nie. Nikt nie odpowiedział zdecydowanie nie. Pytanie szóste ankiety brzmiało: Czy byłeś świadkiem akcji ratowniczej? Respondenci mieli do wyboru jedną z spośród dwóch odpowiedzi: tak, nie.

Rysunek 7. Świadkowie akcji ratowniczej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

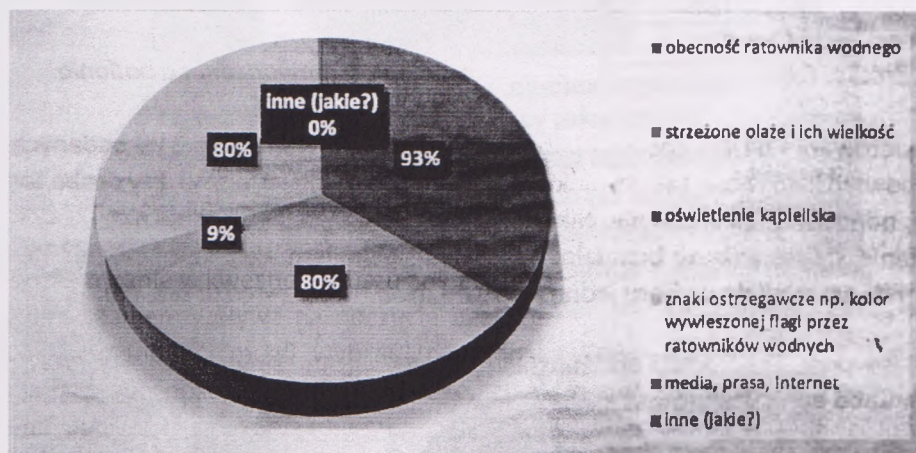
Tabela 6. Świadczenie akcji ratowniczej.

Czy byłeś świadkiem akcji ratowniczej?	Liczba	Procent
tak	9	9%
nie	91	91%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

Większość badanych stwierdziło, że nie było świadkiem akcji ratowniczej (91%). Tylko 9% ankietowanych było świadkiem akcji ratowniczej.

Siódme pytanie w kwestionariuszu ankiety było sformułowane następująco: Co Twoim zdaniem wpływa na poczucie bezpieczeństwa nad wodą podczas obozu? Respondenci mogli wybrać trzy odpowiedzi z pośród sześciu, które brzmiały: obecność ratownika wodnego, strzeżone plaże i ich wielkość, oświetlenie kąpieliska, znaki ostrzegawcze np. kolor wywieszonej flagi przez ratowników wodnych, media, prasa, Internet oraz inne (jakie?). Wyniki przedstawiają poniższe zestawienia.

Rysunek 8. Czynniki wpływające na poczucie bezpieczeństwa nad wodą podczas obozu.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

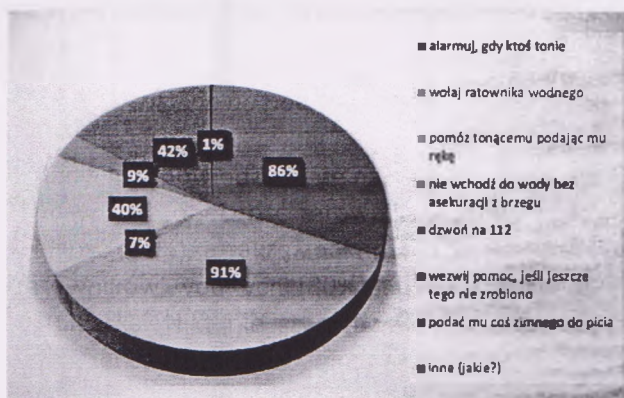
Tabela 7. Czynniki wpływające na poczucie bezpieczeństwa nad wodą podczas obozu.

Co Twoim zdaniem wpływa na poczucie bezpieczeństwa nad wodą podczas obozu? – można wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi:	Liczba	Procent
obecność ratownika wodnego	93	93%
strzeżone plaże i ich wielkość	80	80%
oświetlenie kąpieliska	9	9%
znaki ostrzegawcze np. kolor wywieszonej flagi przez ratowników wodnych	80	80%
media, prasa, Internet	0	0%
inne (jakie?)	1	1%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

Większość badanych odpowiedziała, że na poczucie bezpieczeństwa nad wodą podczas obozu wpływa obecność ratownika wodnego (93%) oraz strzeżone plaże i ich wielkość (80%), a także znaki ostrzegawcze np. kolor wywieszonej flagi przez ratowników wodnych (80%). 9% osób badanych odpowiedziało oświetlenie kąpieliska. Nikt nie stwierdził, by media, prasa, Internet miały wpływ na bezpieczeństwo nad wodą podczas obozu.

Pytanie ósme ankiety brzmi: Jak udzielić pierwszej pomocy osobie tonącej? Respondenci mogli wybrać trzy odpowiedzi z spośród ośmiu, które brzmiały: alarmuj, gdy ktoś tonie, wołaj ratownika wodnego, pomóż tonącemu podając mu rękę, nie wchodź do wody bez asekuracji z brzegu, dzwoń na 112, wezwij pomoc, jeśli jeszcze tego nie zrobiono, podać mu coś zimnego do picia, inne (jakie?).

Rysunek 9. Udzielanie pierwszej pomocy osobie tonącej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

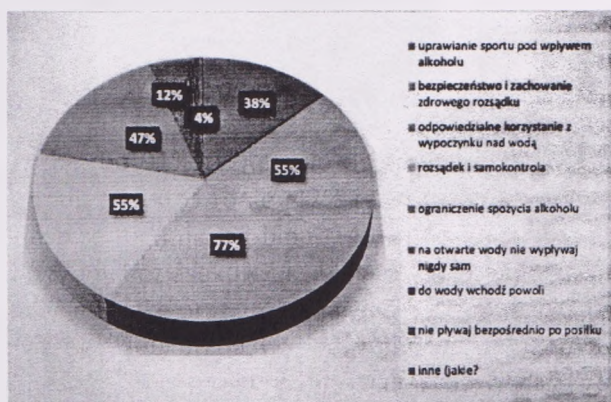
Tabela 8. Udzielanie pierwszej pomocy osobie tonącej.

Jak udzielić pierwszej pomocy osobie tonącej? – można wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi:	Liczba	Procent
alarmuj, gdy ktoś tonie	86	86%
wołaj ratownika wodnego	91	91%
pomóż tonącemu podając mu rękę	7	7%
nie wchodź do wody bez asekuracji z brzegu	40	40%
dzwoń na 112	9	9%
wezwij pomoc, jeśli jeszcze tego nie zrobiono	42	42%
podać mu coś zimnego do picia	1	1%
inne (jakie?)	0	0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania

Największą liczbę, bo 91% zaznaczyło odpowiedź wołaj ratownika wodnego oraz 86% alarmuj, gdy ktoś tonie. 42% respondentów odpowiedziało wezwij pomoc, jeśli jeszcze tego nie zrobiono. 40% badanych zaznaczyło odpowiedź: nie wchodź do wody bez asekuracji z brzegu, 9% dzwoń na 112, 7% pomóż tonącemu podając mu rękę oraz 1% podać mu coś zimnego do picia.

Pytanie dziewiąte ankiety brzmi: Co twoim zdaniem oznacza uprawianie sportu bez promili? Respondenci mogli wybrać trzy odpowiedzi z pośród dziewięciu, które brzmiały: uprawianie sportu pod wpływem alkoholu, bezpieczeństwo i zachowanie zdrowego rozsądku, odpowiedzialne korzystanie z wypoczynku nad wodą, rozsądek i samokontrola, ograniczenie spożycia alkoholu, na otwarte wody nie wypływaj nigdy sam, do wody wchodzić powoli, nie pływaj bezpośrednio po posiłku, inne (jakie?).

Rysunek 10. Uprawianie sportu bez promili.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

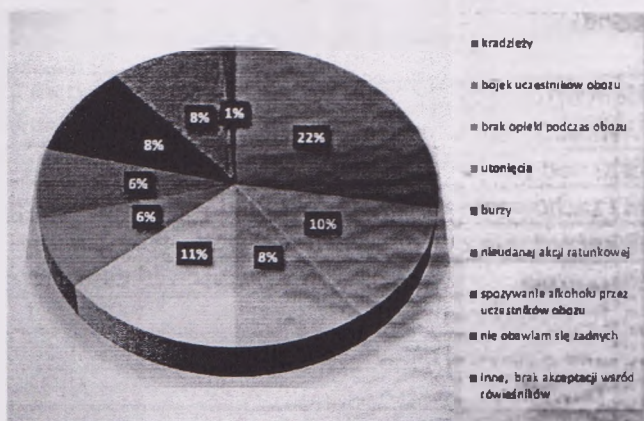
Tabela 9. Uprawianie sportu bez promili.

Co twoim zdaniem oznacza uprawianie sportu bez promili? – proszę wybrać 3 najważniejsze:	Liczba	Procent
uprawianie sportu pod wpływem alkoholu	38	38%
bezpieczeństwo i zachowanie zdrowego rozsądku	55	55%
odpowiedzialne korzystanie z wypoczynku nad wodą	77	77%
rozsądek i samokontrola	55	55%
ograniczenie spożycia alkoholu	47	47%
na otwarte wody nie wypływaj nigdy sam	12	12%
do wody wchodź powoli	0	0%
nie pływaj bezpośrednio po posiłku	4	4%
inne (jakie?)	0	0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

Według respondentów uprawianie sportu bez promili to głównie odpowiedzialne korzystanie z wypoczynku nad wodą (77%), następnie bezpieczeństwo i zachowanie zdrowego rozsądku oraz rozsądek i samokontrola po 55%. Następnie 47% odpowiedziało ograniczenie spożycia alkoholu oraz uprawianie sportu pod wpływem alkoholu 38%. 12% udzieliło odpowiedź: na otwarte wody nie wypływaj nigdy sam. Jedną z najmniej licznych odpowiedzi uzyskała odpowiedź nie pływaj bezpośrednio po posiłku 4%. Nikt nie odpowiedział: inne.

Dziesiąte pytanie ankiety brzmi: Czego obawiasz się na obozie? Respondenci mogli wybrać trzy odpowiedzi z spośród dziewięciu następujących odpowiedzi: kradzieży, bójek uczestników obozu, brak opieki podczas obozu, utonięcia, burzy, nieudanej akcji ratunkowej, spożywanie alkoholu przez uczestników obozu, nie obawiam się żadnych, inne: brak akceptacji wśród rówieśników.

Rysunek 11. Obawy podczas obozu.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

Tabela 10. Obawy podczas obozu.

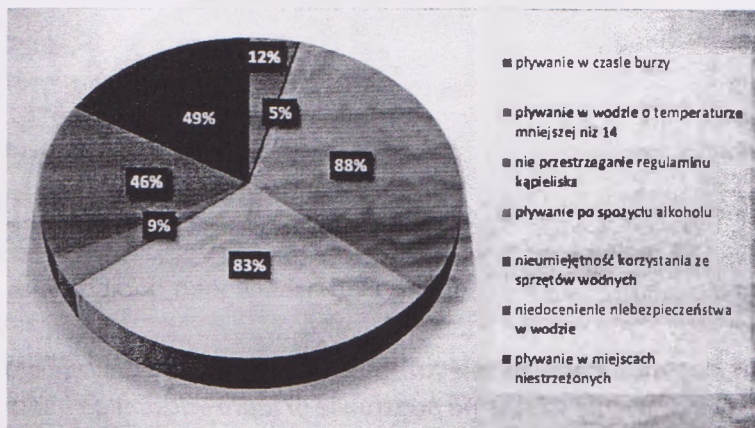
Czego obawiasz się na obozie? – proszę wybrać 3 najważniejsze:	Liczba	Procent
kradzieży	22	22%
bójek uczestników obozu	10	10%
brak opieki podczas obozu	8	8%
utonięcia	11	11%
burzy	6	6%
nieudanej akcji ratunkowej	6	6%
spożywanie alkoholu przez uczestników obozu	8	8%
nie obawiam się żadnych	8	8%
Inne brak akceptacji wśród rówieśników	1	1%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania

Ankietowani najczęściej obawiają się podczas obozu kradzieży (22%), utonięcia (11%), bójek (10%). Następnie po 8% otrzymały odpowiedzi spożywanie alkoholu przez uczestników obozu, brak opieki podczas obozu oraz nie obawiam się żadnych. 6% respondentów odpowiedziało burzy i nieudanej akcji ratowniczej.

najmniej udzielono odpowiedzi, bo 1% inne, brak akceptacji wśród rówieśników.

Trzynaste pytanie ankiety brzmiało: Jakie są przyczyny utonięć? Respondenci mogli wybrać trzy odpowiedzi z spośród siedmiu następujących odpowiedzi: pływanie w czasie burzy, pływanie w wodzie o temperaturze mniejszej niż 14 stopni, nieprzestrzeganie regulaminu kąpieliska, pływanie po spożyciu alkoholu, nieumiejętność korzystania ze sprzętów wodnych, niedocenienie niebezpieczeństwa w wodzie oraz pływanie w miejscach niestrzeżonych.

Rysunek 12. Przyczyny utonięć.

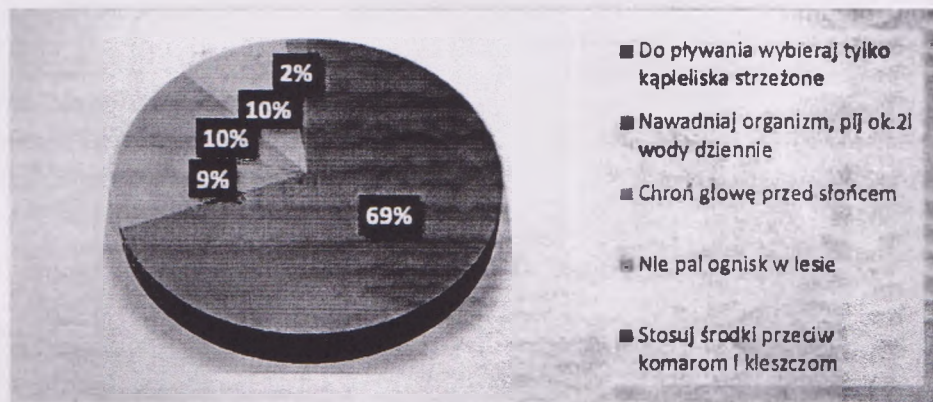
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

Tabela 11. Przyczyny utonięć.

Jakie są przyczyny utonięć? – proszę wybrać 3 najważniejsze:	Liczba	Procent
pływanie w czasie burzy	12	12%
pływanie w wodzie o temperaturze mniejszej niż 14 stopni	5	5%
nieprzestrzeganie regulaminu kąpieliska	88	88%
pływanie po spożyciu alkoholu	83	83%
nieumiejętność korzystania ze sprzętów wodnych	9	9%
niedocenienie niebezpieczeństwa w wodzie	46	46%
pływanie w miejscach niestrzeżonych	49	49%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

Dwunaste pytanie brzmi: Jak bezpiecznie spędzić wakacyjny czas nad wodą? Anketowani mieli możliwość wyboru jednego z spośród pięciu odpowiedzi, które brzmiały: do pływania wybieraj tylko kąpieliska strzeżone, nawadniaj organizm, pij ok.2l wody dziennie, chroń głowę przed słońcem, nie pal ognisk w lesie, stosuj środki przeciw komarom i kleszczom.

Rysunek 13. Elementy bezpiecznego spędzania czasu wakacyjnego.
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

Tabela 12. Elementy bezpiecznego spędzania czasu wakacyjnego.

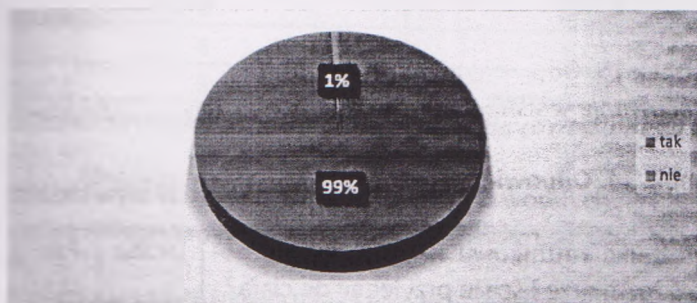
Jak bezpiecznie spędzić wakacyjny czas nad wodą? – proszę wybrać 1 odpowiedź:	Liczba	Procent
Do pływania wybieraj tylko kąpieliska strzeżone	69	69%
Nawadniaj organizm, pij ok.2l wody dziennie	9	9%
Chroń głowę przed słońcem	10	10%
Nie pal ognisk w lesie	10	10%
Stosuj środki przeciw komarom i kleszczom	2	2%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

Respondenci w większości odpowiedzieli, że elementem bezpiecznego spędzania czasu wakacyjnego jest wybieranie do pływania tylko kąpieliska

go (59%). Następnie po 10% uzyskały odpowiedzi chronić głowę przed porażkami, nie palić ognisk w lesie. 9% ankietowanych odpowiedziało nawadniać lasy, pić ok. 2l wody dziennie. Najmniej odpowiedziało, bo 2% stosuj środki przeciwno komarom i kleszczom. W tej części badania przedstawiono jakie czynniki wpływają na bezpieczeństwo w opinii badanych.

Następne pytanie brzmi: Czy pomoc do wypadku może wzywać tylko osoba dorosła? Badani mieli do wyboru jedno z spośród dwóch odpowiedzi: tak, nie.

Rysunek 14. Wzywanie do wypadku przez osoby dorosłe.

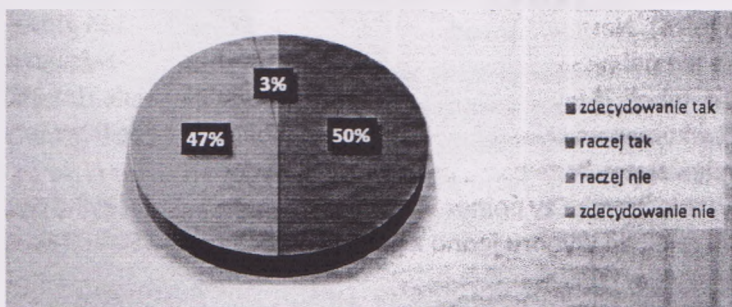
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

Tabela 13. Wzywanie do wypadku przez osoby dorosłe.

Czy pomoc do wypadku może wzywać tylko osoba dorosła?	Liczba	Procent
tak	1	1%
nie	99	99%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

Pytanie czternaste brzmi: Czy kamizelka ratunkowa musi w odpowiednim rozmiarze i ściśle przylegać do ciała? Respondenci mieli do wyboru jedną z spośród czterech odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie.

Rysunek 15. Odpowiedni rozmiar kamizelki ratunkowej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

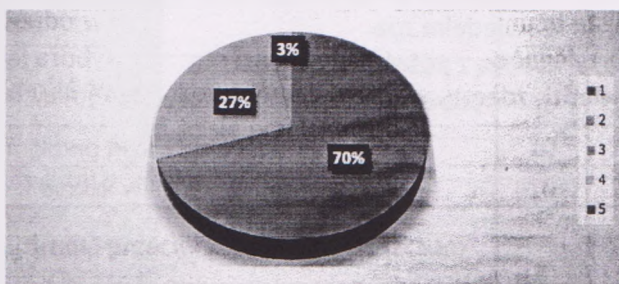
Tabela 14. Odpowiedni rozmiar kamizelki ratunkowej.

Czy kamizelka ratunkowa musi być w odpowiednim rozmiarze i ściśle przylegać do ciała?	Liczba	Procent
zdecydowanie tak	50	50%
raczej tak	47	47%
raczej nie	3	3%
zdecydowanie nie	0	0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

Respondenci w 97% odpowiedzieli, że kamizelka ratunkowa musi być w odpowiednim rozmiarze i ściśle przylegać do ciała, z tego 50% zdecydowanie tak i 47% raczej tak. Tylko 3% odpowiedziało: raczej nie.

Piętnaste pytanie ankiety brzmi: Jak oceniasz pracę ratowników wodnych na kąpielisku podczas obozu? – w skali od 1 (źle) do 5 (bardzo dobrze).

Rysunek 16. Ocena pracy ratowników wodnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

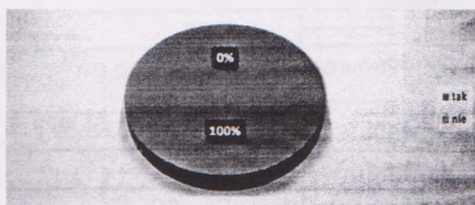
Tabela 15. Ocena pracy ratowników wodnych.

Jak oceniasz pracę ratowników wodnych na kąpielisku podczas obozu? – w skali od 1 (źle) do 5 (bardzo dobrze)		
Ocena	Liczba	Procent
1	0	0%
2	0	0%
3	3	3%
4	27	27%
5	70	70%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

Respondenci wysoko ocenili pracę ratowników wodnych na kąpielisku podczas obozu, gdyż 70% badanych oceniło na 5 oraz 27% na 4. 3% badanych wystawiło ocenę 3.

Pytanie szesnaste brzmi: Czy obecność ratownika na kąpielisku daje Ci poczucie bezpieczeństwa? Badani mieli do wyboru jedną z spośród dwóch odpowiedzi: tak, nie.

Rysunek 17. Obecność ratownika poczuciem bezpieczeństwa.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

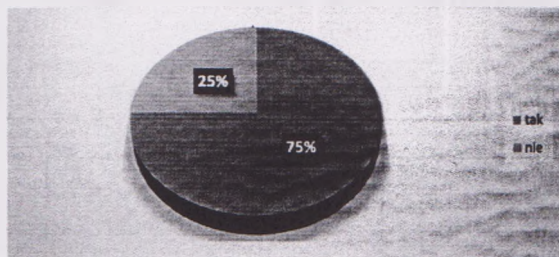
Tabela 16. Obecność ratownika poczuciem bezpieczeństwa.

Czy obecność ratownika na kąpielisku daje Ci poczucie bezpieczeństwa?		
	Liczba	Procent
tak	100	100%
nie	0	0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania

Wszyscy respondenci czują się bezpiecznie, gdy na kąpielisku jest obecny ratownik. 100% odpowiedziało tak.

Pytanie siedemnaste brzmi: Czy znasz zasady bezpiecznego korzystania z kąpieliska podczas wakacji? Respondenci mieli do wyboru dwie odpowiedzi tak, nie. Jeżeli podali odpowiedź tak to mieli wymienić minimum 3 z nich.

Rysunek 18. Zasady bezpiecznego korzystania z kąpieliska podczas wakacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

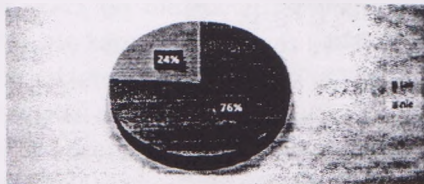
Tabela 17. Zasady bezpiecznego korzystania z kąpieliska podczas wakacji.

Czy znasz zasady bezpiecznego korzystania z kąpieliska podczas wakacji? tak – proszę wymienić minimum 3 z nich, nie.			
		Liczba	Procent
tak	nieprzekraczanie bojek	25	25%
	flaga	15	15%
	nigdy nie pływaj po spożyciu alkoholu	20	20%
	stuchać się ratowników	40	40%
	zapoznać się z regulaminem	40	40%
	wybieraj tylko strzeżone kąpieliska	50	50%
	nie skacz do nieznannej i płytkiej wody	10	10%
	nawadniać regularnie organizm	2	20%
	nakrycie głowy w upalne dni	5	5%
	Nie kąpać się podczas burzy	8	8%
	Zgłaszamy ratownikowi wodnemu, gdy wchodzimy do wody	10	10%
nie		25	25%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

Respondenci w 75% znają zasady bezpiecznego korzystania z kąpieliska podczas wakacji. Odpowiedzieli tak. Najczęściej wymieniali: wybieraj tylko strzeżone kąpieliska (50%), stuchać się ratowników i zapoznać się z regulaminem (40%) oraz 25% nieprzekraczanie bojek. Respondenci wymienili jeszcze flaga (15%), nie skacz do nieznannej i płytkiej wody (10%), nakrycie głowy w upalne dni (5%), nie kąpać się podczas burzy (8%), nawadniać regularnie organizm

odpowiedziało 25% ankietowanych. Nie znają zasad bezpiecznego korzystania z kąpieliska. Osiemnaste pytanie brzmi: Czy znasz regulamin korzystania z kąpieliska? Respondenci mieli do wyboru jedną z spośród dwóch odpowiedzi.

Rysunek 19. Znajomość regulaminu kąpieliska.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

Tabela 18. Znajomość regulaminu kąpieliska.

Czy znasz regulamin korzystania z kąpieliska?		
	Liczba	Procent
tak	76	76%
nie	24	24%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania.

W tej części badania wykazano, iż większość ankietowanych zna regulamin korzystania z kąpieliska, to 76%. 24% badanych niestety nie zna regulaminu kąpieliska.

Dyskusja i weryfikacja hipotez oraz pytań badawczych

Bezpieczeństwo to jedno z praw człowieka. Dotyczy jego bytu i sposobności jego działania w określonym świecie. Czupryński A. (2015) badając bezpieczeństwo, sprawdzamy również jego zagrożenia, które mogą zagrażać stabilności i trwałości wartościowych zasad. Towarzyszą człowiekowi od samego początku istnienia. Przyczyną zazwyczaj jest działalność człowieka. Podstawową wartością jest zdrowie. Polityka państwa gwarantuje prawo do respektowania bezpieczeństwa zdrowotnego. Bezpieczeństwo wodne to szeroka wiedza z zakresu użytkowania obszarów wodnych z uwzględnieniem najważniejszych zasad bezpieczeństwa. Powstaje coraz więcej miejsc przeznaczonych do kąpeli, by zapewnić bezpieczeństwo. Są one starannie przygotowane, zbadane i oznakowane. Powstają w tych miejscach regulaminy, które są respektowane przez ratowników wodnych. Miejsca te wyposażone są w specjalistyczny sprzęt, który pozwala szybko i precyzyjnie udzielić pomocy poszkodowanym. Zaliczamy do

niego między innymi deski ratownicze, kajaki, quady, pasy ratownicze i inne. Najważniejszą jednak rolę odgrywa przestrzeganie zasad i regulaminu obowiązującego na akwenach oraz samokontrola. Do ważniejszych z nich zaliczamy: **pływanie tylko w miejscach strzeżonych, respektować regulamin oraz dyrektyw ratownika, wchodzenie do wody powoli, delikatnie chłodząc organizm, nie wchodzenie do wody po spożyciu alkoholu i innych odurzających środków.**

Ratownik wodny to osoba, która posiada wiedzę i umiejętności z zakresu ratownictwa oraz technik pływackich (Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych). Nie należy bagatelizować kwestii bezpieczeństwa nad wodą. Osoby korzystające z akwenu często nie myślą o zasadach bezpiecznego korzystania z kąpieliska. Szczególnie latem, kiedy częściej spędzamy czas nad wodą. To okres wakacji, gdzie organizowane są wczasy, kolonie, obozy. Istnieją różnorodne takie oferty aktywnego wypoczynku dla dzieci i młodzieży. Głównym zadaniem realizowanym podczas obozu czy kolonii to rozwój zdrowotności dzieci i młodzieży. Przebywanie na świeżym powietrzu korzystnie wpływa na samopoczucie, kształtowanie zdrowego stylu życia. W świetle przeprowadzonych badań stwierdzono, iż w opinii obozowiczów zachowano bezpieczeństwo nad wodą w sezonie letnim 2020r.

Potwierdziły się hipotezy, iż należy wybierać miejsca strzeżone do uprawiania pływania i zażywania kąpeli. Korzystający z obiektów przywodnych powinni przestrzegać regulaminu kąpieliska. Pływanie po spożyciu alkoholu zwiększa ryzyko utonięcia. Na podstawie uzyskanych wyników badań można przyjąć, że zasadniczym wpływem na bezpieczeństwo nad wodą jest obecność ratownika, która daje poczucie bezpieczeństwa oraz szeroka wiedza na temat bezpieczeństwa nad wodą. Problemem opracowania było zbadanie bezpieczeństwa nad wodą w opinii obozowiczów w sezonie letnim 2020 roku. Dla potrzeb badawczych niniejszego opracowania zostały przyjęte trzy pytania badawcze.

Pytanie 1: *Co wpływa na poczucie bezpieczeństwa nad wodą podczas obozu?*

Większość badanych odpowiedziała, że na poczucie bezpieczeństwa nad wodą podczas obozu wpływa obecność ratownika (93%) oraz strzeżone plaże i ich wielkość (80%) a także znaki ostrzegawcze np. kolor wywieszanej flagi przez ratowników wodnych (80%). 9% osób badanych odpowiedziało oświetlenie kąpieliska. 1% badanych odpowiedziało: inne (jakie?) wymieniło p. Paulina. Nikt nie stwierdził, by media, prasa, Internet miały wpływ na bezpieczeństwo nad wodą podczas obozu. W odpowiedzi na pytanie badawcze nr 1 zdecydowana większość respondentów (93%) uznała, że zasadniczym wpływem na bezpieczeństwo nad wodą jest obecność ratownika wodnego.

Pytanie 2: *Jaki jest poziom wiedzy obozowiczów na temat bezpieczeństwa nad wodą?*

Większość badanych (75%) zna zasady bezpiecznego korzystania z kąpieliska podczas wakacji. Najczęściej wymieniali następujące zasady: wybierać tylko strzeżone kąpieliska (50%), słuchać się ratowników i zapoznać się z regulaminem (40%) oraz 25% nieprzekraczanie bojek. Respondenci wymienili jeszcze kąpieliska (15%), nie skacz do nieznannej i płytkiej wody (10%), nakrycie głowy w upalne dni (5%), nie kąpać się podczas burzy (8%), nawadniać regularnie organizm (2%). 25% ankietowanych nie zna zasad bezpiecznego korzystania z kąpieliska. W odpowiedzi na pytanie badawcze nr 2 zdecydowana większość respondentów posiada szeroką wiedzę na temat bezpieczeństwa nad wodą.

Pytanie 3: *Czy obecność ratownika na kąpielisku daje poczucie bezpieczeństwa?* Wszyscy badani odpowiedzieli, że obecność ratownika na kąpielisku daje poczucie bezpieczeństwa. W odpowiedzi na pytanie badawcze nr 3 wszyscy respondenci (100%) uznali, że obecność ratownika na kąpielisku daje poczucie bezpieczeństwa.

Dla potrzeb niniejszego opracowania badawczego zostały przyjęte trzy hipotezy badawcze:

Hipoteza 1: *Należy wybierać miejsca strzeżone do uprawiania pływania i zażywania kąpeli.*

Hipoteza numer 1 się potwierdziła, ponieważ:

- zdecydowana większość respondentów odpowiedziała, że należy wybierać do pływania tylko kąpieliska strzeżone,
- 80% respondentów uważa, że czynnikiem wpływającym na poczucie bezpieczeństwa nad wodą to korzystanie ze strzeżonych plaż.

Hipoteza 2: *Korzystający z obiektów przywodnych powinni przestrzegać regulaminu kąpieliska.*

Hipoteza numer 2 potwierdziła się, gdyż:

- większa część respondentów (88%) stwierdziła, że nieprzestrzeganie regulaminu kąpieliska jest przyczyną utonięć,
- większa część respondentów (78%) zna regulamin przestrzegania kąpieliska.

Hipoteza 3: *Pływanie po spożyciu alkoholu zwiększa ryzyko utonięcia.*

Hipoteza numer 3 się potwierdziła, ponieważ:

- większa część respondentów (83%) stwierdziła, że przyczyną utonięć jest pływanie po spożyciu alkoholu,
- z pośród 75% respondentów znających zasady bezpiecznego korzystania z kąpieliska podczas wakacji wymieniło, że nigdy nie należy pływać po spożyciu alkoholu.

Podsumowanie

Przeprowadzone badania dały możliwość realizację wszystkich założonych celów badawczych. Na ich podstawie można stwierdzić, że w opinii obozowiczów podczas obozu na poczucie bezpieczeństwa wpływa w bardzo dużej mierze wybieranie do pływania kąpielisk strzeżonych, obecność ratownika wodnego oraz znaki ostrzegawcze na przykład flagi wywieszane przez ratowników wodnych. Bardzo wysoko oceniono pracę ratowników wodnych. Poziom wiedzy obozowiczów na temat bezpieczeństwa nad wodą podczas obozu jest wysoki. Znają i przestrzegają regulaminu kąpieliska. Wiedzą, że pływanie po spożyciu alkoholu jest częstą przyczyną utonięć oraz wołać ratownika wodnego, gdy ktoś tonie lub alarmować o tym wydarzeniu. Stwierdzono, że obozowicze czują się bezpiecznie nad wodą podczas obozu letniego w sezonie 2020r.

Bibliografia

1. Babbie E. (2004). *Badania społeczne w praktyce*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
2. Babbie E. (2008). *Podstawy badań społecznych*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
3. Bartkowiak E., Witkowski M. (1986). *Nauczanie pływania. Podstawy bezpieczeństwa w wodzie*. Warszawa: Młodzieżowa Agencja Wydawnicza.
4. Błasiak P., Chadaj M., Kurek K. (2001). *Ratownictwo wodne. Vademecum*. Warszawa: Prószyński i S-ka.
5. Cieślarczyk M (2010). *Kultura bezpieczeństwa i obronności*. Siedlce: Wydawnictwo. Akademii Podlaskiej.
6. Czupryński A., Wiśniewski B., Zboina J. (2015). *Bezpieczeństwo, teoria, badanie, praktyka*. Józefów: Wydawnictwo CNBOP-PIB
7. Groble A. (2008). *Metodologia nauk*. Kraków: Aureus.
8. Gwiaździński T. (1980). *Ratownictwo wodne bez tajemnic*. 1980, Warszawa: Sport i turystyka.
9. Łobocki M. (2004). *Wprowadzenie do metodologii badań pedagogicznych*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
10. Mangione T. (1999). *Ankietowanie pocztowe w badaniach marketingowych i socjologicznych*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
11. Sankowski T. (2001). *Wybrane psychologiczne aspekty aktywności sportowej*. Poznań: AWF.
12. Schuman H. (2013). *Metoda i znaczenie w badaniach sondażowych*, Warszawa: Oficyna Naukowa.

13. Skalski D. (2004). *Ratownik WOPR nauczycielem pływania*. Skarszewy: Instytut Kociewski.
14. Skalski D. (2005). *Mały elementarz bezpieczeństwa nad wodą (wyd. II zmienione)*. Skarszewy: Kociewskie WOPR.
15. Skalski D. (2005). *Standardy bezpieczeństwa na kąpieliskach i w wypożyczalniach sprzętu pływającego w województwie pomorskim*, Borowiackie Centrum Reklamy i Promocji. Skarszewy: Wydawnictwo „Julita”.
16. Skalski D. (2011). *Wademekum Ratownika Wodnego*, Gdańsk: AWFIS
17. Skalski D. (2000). *Bezpieczny wypoczynek dzieci i młodzieży. Poradnik dla organizatorów*. Pelplin: Wydawnictwo Bernadinum.
18. Skalski D., Lizakowski P., Kowalski D., Nietupska Z. (2017). *Współczesne wyzwania bezpieczeństwa wewnętrznego w aspekcie bezpieczeństwa wodnego*. Starogard Gdański: Pomorska Szkoła Wyższa.
19. Sołoma L. (2002). *Metody i techniki badań socjologicznych*. Olsztyn: Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego.
20. Szacka B. (2003), *Wprowadzenie do socjologii*. Warszawa: Oficyna Naukowa.
21. Urbanek A. (2013). *Wybrane problemy bezpieczeństwa. Dziedziny bezpieczeństwa*. Słupsk: Wydawnictwo Społeczno-Prawne.
22. Wiesner W., Skalski D. (2005). *Podstawy metodyczne edukacji ratowniczej*. Śliwice: Borowiackie Centrum Reklamy i Promocji Wydawnictwo „Julita”.
23. Zboina J. (2014). *Bezpieczeństwo na lądzie, morzu i w powietrzu w XXI wieku*. Józefów: Wydawnictwo CNBOP-PIB.
24. Zieba R. (2008). *Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie*. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne.
25. Znamierowski C. (1988). *Szkoła prawa. Rozważania o państwie*. Warszawa: Oficyna Naukowa.

Akty prawne

1. Dyrektywa 2006/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 lutego 2006 r. dotycząca zarządzania jakością wody w kąpieliskach i uchylająca dyrektywę 76/160/WE (Dz. U. L 64 z 4.3.2006).
2. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 8 stycznia 2018r. zmieniające rozporządzenie w sprawie minimalnych wymagań dotyczących liczby ratowników wodnych zapewniających stałą kontrolę wyznaczonego obszaru wodnego (Dz.U.2018.118).
3. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 czerwca 2012r., w sprawie szkoleń w ratownictwie wodnym (Dz.U.2012.747).

4. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 27 lutego 2012r. w sprawie wymagań dotyczących wyposażenia wyznaczonych obszarów wodnych w sprzęt ratunkowy i pomocniczy, urządzenia sygnalizacyjne i ostrzegawcze oraz sprzęt medyczny, leki i artykuły sanitarne (Dz.U.2012.261).
5. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6 marca 2012r. w sprawie sposobu oznakowania i zabezpieczania obszarów wodnych oraz wzorów znaków zakazu, nakazu oraz znaków informacyjnych i flag (Dz.U.2012.286).
6. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 kwietnia 2011 r. w sprawie ewidencji kąpielisk oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli (Dz. U. z 2016 r., poz. 2082).
7. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U z 2017 r. poz. 1121)
Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o zmianie ustawy - Prawo wodne (Dz.U. Nr 44, poz. 253).
8. Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz.U.2011.208.1240).
9. Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 350).
10. Ustawa z dnia 8 września 2006r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz.U.2013.757 j.t).